

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
відділу поліції № 1 Харківського районного управління поліції № 1
Головного управління Національної поліції в Харківській області**

27.08.2025

м. Харків, 2025 рік

I. ВСТУП

На виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 27.08.2025 групою НПМ здійснено відвідування відділу поліції № 1 Харківського районного управління № 1 Головного управління Національної поліції в Харківській області (далі – відділ поліції).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Лисаков Владислав Віталійович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Цвеліх Максим Павлович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Демура Марина Ігорівна, представниця громадської організації;

Євтушенко Артем Олегович, представник громадської організації.

Відвідування проведено в присутності заступника начальника сектору моніторингу, капітана поліції Яковлевої Ірини Юріївни та старшого інспектора з особливих доручень відділу уповноважених з контролю за дотриманням прав людини в поліцейській діяльності (з дислокацією в Донецькій області) управління дотримання прав людини Департаменту головної інспекції та дотримання прав людини Національної поліції України, підполковника поліції Сидорова Сергія Олександровича.

Представникам групи НПМ забезпечено реалізацію права на безперешкодний доступ до всіх приміщень відділу поліції та проведення опитування всіх примусово утримуваних та інших осіб.

Попереднє відвідування відділу поліції групою НПМ не здійснювалося.

Загальна інформація.

Відділ поліції є структурним підрозділом Харківського районного управління поліції № 1 Головного управління Національної поліції в Харківській області, розташований за адресою: проспект Аерокосмічний, 76, місто Харків, Харківська область (фото 1).

Вказаний відділ поліції очолює підполковник поліції Михайлов Сергій Вікторович.

Біля вхідних дверей центрального входу розміщено табличку з інформацією про повне найменування відділу поліції, що дублюється шрифтом Брайля.

Доступ до вестибюлю відділу поліції здійснюється безперешкодно. Біля вхідних дверей розміщено пост чергового, який забезпечує пропускний режим і здійснює реєстрацію осіб в журналі обліку доставлених, відвідувачів і запрошених.

На стінах вестибюлю розміщено інформаційні стенди з інформацією про керівництво Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України, Головного управління Національної поліції в Харківській області, Харківського районного управління № 1, відділу поліції, графік особистого прийому громадян посадовими особами Головного управління Національної поліції в Харківській області. Наявні відомості щодо можливості звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тощо (фото 2).

У відділі поліції ведуться журнали: інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги затриманим; реєстрації надання медичної допомоги особам, які перебувають в органі (підрозділі) поліції; обліку доставлених, відвідувачів та запрошених; обліку осіб, яких поміщено до кімнати для затриманих.

Згідно із записами в журналі обліку доставлених, відвідувачів і запрошених до початку моніторингового відвідування до відділу поліції прибула особа для участі в проведенні слідчих дій. Також на момент відвідування у відділі поліції перебувала одна особа, щодо якої складався протокол про вчинення адміністративного правопорушення.

При вивченні змісту журналу обліку осіб, яких поміщено до кімнати для затриманих, з'ясовано, що упродовж минулого і поточного років до вказаного приміщення громадяни не поміщувалися.

При вивченні реєстраційних даних щодо надання домедичної допомоги особам, які перебували в зазначеному підрозділі поліції, встановлено, що упродовж минулого і поточного років таких випадків не зареєстровано.

При вивченні журналу інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги затриманим з'ясовано, що всі його графи заповнені належним чином, додержуються вимоги щодо негайності оповіщення центру надання безоплатної вторинної правової допомоги.

За інформацією керівництва відділу поліції, бригада швидкої допомоги приїжджає на виклик упродовж 5-10 хвилин. Також встановлено, що в залі оперативного управління чергової частини відділу поліції зберігається універсальна аптечка для надання домедичної допомоги, яка містить ліки та відповідне медичне обладнання.

На першому поверсі також облаштована кімната для прийому громадян, в якій розміщено письмовий стіл, стільці, інформаційні матеріали, дитячі іграшки та інше обладнання (фото 3).

У відділі поліції відеоспостереження ведеться біля входу до будівлі, у вестибюлі, черговій частині, коридорах, кімнатах для затриманих, кімнатах для проведення слідчих дій, кімнаті для конфіденційного побачення затриманих із захисниками (адвокатами). Повідомлення з попередженням про здійснення відеоспостереження розміщено у вестибюлі, коридорах та в інших відповідних місцях (фото 4). Згідно з положеннями Інструкції із застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису,

затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 18.12.2018 № 1026, передбачено можливість архівації даних відеоспостережень за період не менше 30 діб.

У відділі поліції проводяться щоденні комісійні обстеження кабінетів щодо виявлення заборонених предметів, які можуть бути засобами катування або неналежного поводження.

Під час огляду групою НПП службових кабінетів працівників відділу поліції сторонніх та примусово утримуваних осіб, а також предметів, що можуть бути застосовані для катування чи психологічного тиску, не виявлено.

При вибіркового опитуванні працівників відділу поліції встановлено їхню обізнаність із змістом статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і статті 28 Конституції України. З'ясовано, що в їхніх посадових інструкціях зазначена інформація про заборону катувань у відповідності до вимог статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Скарги щодо неналежного поводження із доставленими, затриманими, арештованими особами на адресу відділу поліції упродовж минулого і поточного років не надходили. Фактів заподіяння тілесних ушкоджень або насильницької смерті особам вказаної категорії під час їх перебування у відділі поліції не встановлено.

За інформацією керівництва відділу поліції, із числа працівників відділу поліції наказом начальника Головного управління Національної поліції в Харківській області призначено інспектора з дотримання прав людини. Зазначена службова особа є відповідальною за додержання прав затриманих під час їх перебування у відділі поліції.

У ході спілкування з інспектором встановлено його обізнаність із положеннями статей 212 та 213 Кримінального процесуального кодексу України.

Крім того, з'ясовано, що ним складаються рапорти щодо кожної доставленої затриманої особи з відображенням інформації про виявлені чи відсутні порушення прав затриманих під час їх перебування у відділі поліції. Також інспектором оформлюються картки затриманих – документи, що містять відомості про всі процесуальні та інші дії, що здійснювалися за участю затриманої особи, із зазначенням часу їх початку та завершення, а також осіб, які проводили такі дії або були присутні при їх проведенні.

У відділі поліції обладнано одну кімнату для конфіденційного побачення затриманих громадян із захисниками (адвокатами), яка оснащена двома стільцями, двома столами, телефонним апаратом прямого зв'язку з оперативним черговим, переговорним пристроєм (фото 5). Камера відеоспостереження, що обладнана в цьому приміщенні, не фіксує звук і зміст документів, якими користуються затриманий і його захисник.

У відділі поліції облаштовано три кімнати для проведення слідчих дій, що розташовані на першому поверсі будівлі і обладнані столами, стільцями,

вікнами, ліхтарями, комп'ютерною технікою, ґратами естетичного вигляду, телефонними довідниками тощо (фото 6).

У відділі поліції облаштовано три кімнати для затриманих, кожна з яких розташована на першому поверсі відділу поліції і обладнана ліжком, кнопкою виклику чергового, клозетною чашею, умивальником, вікном, штучним освітленням (фото 7). У цих приміщеннях обладнано систему опалювання, а температурний режим і рівень вологості перебуває в межах норми. Також у кімнатах для затриманих розміщено ковдри, матраци, подушки. У відділі поліції в достатній кількості зберігаються простирадла і наволочки, що надають затриманим за потреби і є в задовільному стані (фото 8).

У підвальному приміщенні відділу поліції облаштовано найпростіше укриття, яким можуть користуватися всі громадяни, які перебувають у приміщенні відділу поліції. Воно забезпечене місцями для сидіння, питною водою, продуктами харчування, медичним інвентарем. На вході до укриття наявна табличка з інформацією про його балансоутримувача, адресу, відомості щодо відповідальної особи.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. У порушення підпункту «с» пункту 2 абзацу 18.1 частини 2 Європейських пенітенціарних правил у всіх кімнатах для затриманих не функціонує облаштована тривожна кнопка, що може призвести до порушення права затриманих на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання.

2. У порушення пункту 2.6 Положення про кімнати для проведення слідчих дій та інших заходів в органах і підрозділах внутрішніх справ України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 18.12.2003 № 1561, столи і стільці в кімнатах для проведення слідчих дій не прикріплено до підлоги, що може призвести до застосування цих предметів для завдання шкоди життю і здоров'ю громадянам, які перебувають у вказаних приміщеннях, у тому числі примусово утримуваним особам.

3. У порушення пункту 20.2 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями у всіх кімнатах для затриманих не забезпечено вільний доступ до питної води. З'ясовано, що працівники відділу поліції надають її за проханням затриманих осіб.

Порушення права на охорону здоров'я (стаття 25 Загальної декларації прав людини, стаття 12 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права, стаття 13 Європейської соціальної хартії, стаття 49

Конституції України, статті 18, 23 Закону України «Про Національну поліцію»).

4. Вивченням змісту універсальної аптечки для надання першої медичної допомоги встановлено, що по деяких ліках сплинув термін їх придатності для вживання, що унеможлиблює їх використання за призначенням. Дана обставина становить потенційну небезпеку для здоров'я громадян у разі вживання цих ліків за відповідних обставин (фото 9).

5. У порушення пункту 14 частини 1 статті 23 Закону України «Про Національну поліцію», частини 1 статті 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» та Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати медичну допомогу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 № 1115, у відділі поліції не всі працівники відділу поліції пройшли відповідну підготовку і отримали посвідчення, що свідчать про володіння знаннями та практичними навичками надання першої медичної допомоги. Так, вибіркоким вивченням встановлено, що із трьох чергових працівників лише двоє пройшли таку підготовку.

Зазначені порушення створюють передумови для порушення прав громадян примусово утримуваних у зазначеному відділі поліції в частині охорони і безпеки їх здоров'я.

Порушення прав осіб з інвалідністю (статті 9, 12 Конвенції про права осіб з інвалідністю, пункт 3 статті 15 Європейської соціальної хартії, стаття 14 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Європейська конвенція з прав людини), статті 1, 2, 7 Загальної декларації прав людини, статті 21, 24 Конституції України).

6. У порушення Державних будівельних норм України 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.11.2018 № 327, вхід до будівлі відділу поліції не обладнано пандусом або іншим пристосуванням для того, щоб потрапити до нього особам, які пересуваються на кріслі колісному, та іншим маломобільним групам населення. Крім того, санітарно-гігієнічне приміщення не пристосоване для його використання з урахуванням потреб осіб вказаних категорій. Унаслідок цього ці особи під час перебування у відділі поліції позбавлені можливості здійснювати природні потреби, санітарно-гігієнічні заходи тощо, що свідчить про порушення їх прав на інклюзивність (рівноправ'я), честь та гідність, здоров'я тощо.

Порушення права на повагу до приватного життя (стаття 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 32 Конституції України).

7. У порушення пункту 19.3 Європейських пенітенціарних правил, пункту 5 частини 2 розділу VII Інструкції у всіх кімнатах для затриманих унітази (клозетні чаші) не відгороджено перегородками, а огляди камер відеоспостереження

охоплюють санітарні вузли. Отже, затримані особи, у разі їхнього поміщення до цих кімнат, будуть позбавлені права на приватність та усамітнення під час справляння природних потреб.

Інші порушення.

8. На дверях службових кабінетів, розташованих у відділі поліції, лише частково наявні таблички із зазначенням посад та прізвищ працівників, які в них працюють (фото 10).

Через зазначене можуть виникнути складнощі із встановленням, у яких саме службових приміщеннях перебували затримані чи доставлені особи, у разі надходження скарг на неналежне поведіння працівників відділу поліції з такими особами.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Головному управлінню Національної поліції України в Харківській області, Харківському районному управлінню поліції № 1 Головного управління Національної поліції в Харківській області та відділу поліції № 1 відповідно до їхньої компетенції:

1. Організувати належний розгляд наданих рекомендацій та забезпечити дієвий контроль за станом усунення виявлених порушень прав людини, а також причин і умов, що їм сприяють.

2. Усунути наявні несправності тривожних кнопок, облаштованих у кімнатах для затриманих.

3. Забезпечити надійне кріплення до підлоги стільців та столів, що розміщені в кімнатах для проведення слідчих дій.

4. Забезпечити затриманим особам, у разі їхнього поміщення до кімнат для затриманих, вільний доступ до питної води.

5. Організувати періодичну заміну складових універсальної аптечки для надання першої медичної допомоги з урахуванням терміну їх придатності до використання.

6. Організувати навчання з підвищення кваліфікації для чергових та інших працівників відділу поліції, що звершувалось би отриманням відповідного посвідчення, що свідчило б про володіння цими знаннями і навичками.

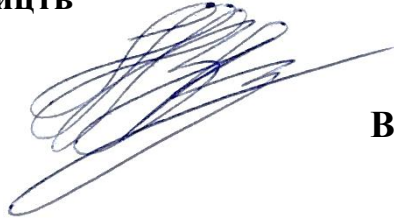
7. Обладнати вхідну групу пандусом або підйомником, що відповідав би встановленим стандартам, задля забезпечення можливості потрапляння до відділу поліції особам, які пересуваються на кріслах колісних. Облаштувати у відділі поліції санітарно-гігієнічне приміщення з урахуванням потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

8. Облаштувати перегородки в місцях розташування унітазів (клозетних чаш) у кімнатах для затриманих і вжити заходів щодо унеможливлення відеоспостереження за процесом їх використання за призначенням.

9. Розмістити на дверях усіх службових приміщень таблички із зазначенням назв підрозділів, посад та прізвищ працівників відділу поліції, які в них працюють.

Додаток: фототаблиця на 2 арк.

Керівник групи НПМ:
головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України
з прав людини

Владислав ЛИСАКОВ

ФОТОТАБЛИЦЯ ДО ЗВІТУ

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

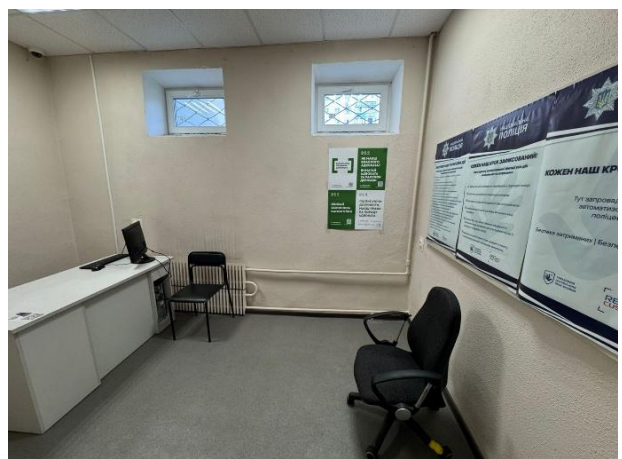

Фото 7

Фото 8

Фото 9

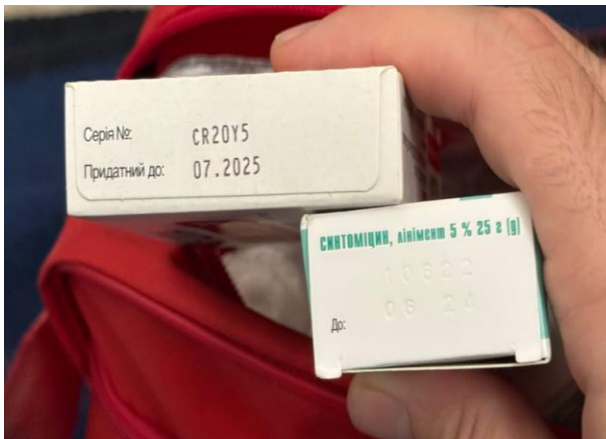

Фото 10

